

Beslutningsforslag nr. B 169. Fremsat den 3. april 2009 af Eigil Andersen (SF), Karsten Hønge (SF) og Ole Sohn (SF)

Forslag til folketingsbeslutning om forbedret ret til dagpenge for forsikrede ledige

Folketinget opfordrer regeringen til senest den 15. oktober 2009 at fremsætte forslag til lov om ændring af lov om arbejdsløshedsforsikring m.v., således

- at ret til dagpenge opnås efter 26 ugers medlemskab af en anerkendt arbejdsløshedskasse,
- at et fuldtidsforsikret medlem, der har haft beskæftigelse som lønmodtager i en tid, som sammenlagt svarer til beskæftigelse i fagets fulde sædvanlige arbejdstid i mindst 26 uger

inden for de sidste 3 år, eller i en tilsvarende periode har udøvet selvstændig erhvervsvirksomhed i væsentligt omfang, opnår ret til dagpenge, og

- at et deltidsforsikret medlem, der har haft beskæftigelse som lønmodtager i en tid, som sammenlagt svarer til beskæftigelse i fagets fulde sædvanlige arbejdstid i mindst 17 uger inden for de sidste 3 år, opnår ret til dagpenge.

Bemærkninger til forslaget

Forslaget fremsættes for at gøre det lettere for lønmodtagere og selvstændige på arbejdsmarkedet at blive forsikret mod ledighed. Forslaget bidrager samtidig til at sikre et fortsat fleksibelt dansk arbejdsmarked til gavn for både det danske erhvervsliv og lønmodtagerne på det danske arbejdsmarked.

At tilbyde op imod en halv million beskæftigede uden forsikring i en a-kasse en mere attraktiv mulighed for at få ret til dagpenge under arbejdsløshed kan være med til at sikre øget fleksibilitet og bedre jobmatch på det danske arbejdsmarked. Dermed ydes et væsentligt bidrag til en påkrævet fremtidssikring af den danske flexicuritymodel.

Forslaget går derfor ud på at nedsætte kravet om medlemskab af en a-kasse fra ét til et halvt års medlemskab. Desuden nedsættes arbejdskravet tilsvarende fra 52 til 26 uger.

Mange uden dagpengeret og uden ret til kontanthjælp

En undersøgelse foretaget af Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AERådet) viser, at mere end hver femte beskæftigede i 2007 var uden forsikring i en a-kasse.

Der var i 2007 i alt 2.402.100 beskæftigede, når man fraregner studerende med deltidsjob ved siden af studierne. Af dem var der 453.900, som manglede forsikring. Heraf var mindst 274.800 i en situation, hvor de heller ikke ville kunne få kontanthjælp, hvis de blev ledige.

Disse tal for, hvor mange der i dag står uden socialt sikkerhedsnet ved arbejdsløshed, er tilmed lavt sat. Det reelle tal er højere. AERådet har nemlig alene set på de lønmodtagere, som på grund af familiens kontante formue, ægtefælles kontante formue og ægtefælles indkomst med garanti var udelukket fra at få kontanthjælp. Alene for denne gruppe har AERådet fundet frem til de 274.800 uden nogen form for økonomisk sikkerhedsnet. Det reelle tal for beskæftigede uden nogen form for økonomisk sikkerhedsnet vil være større, da der også kan være andre årsager til at blive udelukket fra kontanthjælp. Det kan f.eks. være egen eller ægtefælles formue bundet i bolig og lign.

Langt den største del af beskæftigede uden nogen form for økonomisk sikkerhedsnet er mænd. Det drejer sig ifølge AERådets tal om 170.400. Det svarer til, at mere end hver 8. mand på arbejdsmarkedet er uden økonomisk sikkerhedsnet. For kvinder er det hver 11.

Den nuværende økonomiske krise, hvor omkring 1.000 fyres i Danmark pr. uge, har indtil nu primært ramt bygge- og anlægsområdet og industriproduktionen, der er mandsdominerede områder. Derfor står vi nu i en situation, hvor stadig flere af de mænd, der enten er blevet ledige eller har en særlig ledighedsrisiko, står uden nogen form for socialt sikkerhedsnet.

Dette må forventes at have og ikke mindst få væsentlige konsekvenser for adfærden på arbejdsmarkedet i form af mindsket fleksibilitet, og det forringer kvaliteten af jobmatchet. Der vil næsten uundgåeligt være en betydelig gruppe, som ikke tør søge nyt job af frygt for at komme til at sidde tættere på fyresedlerne ved nedskæringer i den nye virksomhed.

Tryghed nødvendig baggrund for fleksibilitet

Forslaget tager endvidere sigte på at fremtidssikre den danske flexicuritymodel.

En af de afgørende forudsætninger for dette system er, at der er en meget udbredt arbejdsløshedsforsikring og en arbejdsmarkedspolitik, der tilsammen giver lønmodtagere på det danske arbejdsmarked en høj grad af tillid til, at de trygt kan bevæge sig rundt på arbejdsmarkedet. Den danske flexicuritymodel er ikke mindst karakteriseret ved, at lønmodtagere i gode og sikre job tør søge et nyt og bedre job, selv om det måske øger risikoen for at blive ramt af afskedigelser i fremtiden. Medarbejdere tør godt prøve kræfter med en ny stilling og nye udfordringer i virksomheden, selv om det måske rummer en risiko for ikke at slå til i jobbet.

Fleksibiliteten og det gunstige jobmatch på det danske arbejdsmarked har således været betinget af, at det store flertal indtil nu har været dækket af en arbejdsløshedsforsikring, og at denne forsikring gav en vis økonomisk tryghed, hvis noget skulle gå galt, så man blev ledig.

Men dette system udfordres i disse år fra flere sider. En af de alvorlige udfordringer er netop som beskrevet ovenfor, at der har udviklet sig et stort mindretal af lønmodtagere, som ikke er forsikret i en a-kasse, og de fleste af dem er som nævnt helt uden økonomisk sikkerhedsnet i tilfælde af arbejdsløshed.

Større retfærdighed

Forslagsstillerne mener desuden, at de nuværende regler for at kunne blive medlem af en a-kasse og opnå ret til dagpenge ved ledighed er uretfærdige. For at reglerne skal være retfærdige mener forslagsstillerne, at arbejdsløshedsforsikringsordningen skal være et tilbud til de lønmodtagere, der har en varig tilknytning til arbejdsmarkedet eller er kommet ud på arbejdsmarkedet efter en erhvervsuddannelse af en vis minimumslængde.

Men lønmodtagere med en varig tilknytning til arbejdsmarkedet forhindres i dag i at kunne opnå ret til dagpenge inden for en rimelig tidsfrist ved at forsikre sig i en a-kasse. I dag kan lønmodtagere og selvstændige, der allerede har været på arbejdsmarkedet i mange år, i bedste fald opnå ret til dagpenge 12 måneder efter indmeldelse i en a-kasse. For mange er der imidlertid udsigt til endnu længere ventetid. Det skyldes, at man ud over at være medlem af en a-kasse i 12 måneder også skal have arbejdet, hvad der mindst svarer til 52 ugers fuldtidsarbejde (1.924 timer).

Selv for lønmodtagere, der har et fuldtidsjob ved indmeldelse i en a-kasse, vil det ofte indebære, at der går mere end 1 år, før de bliver berettiget til dagpenge ved ledighed. Det gælder f.eks. for lønmodtagere, der

må påregne midlertidige ledighedsperioder som følge af sæsonudsving, vejrforhold, skiftende ordretilgang, jobskifte og lign. Tilsvarende gælder naturligvis for de lønmodtagere, der ønsker et fuldtidsjob, men kun har kunnet få et deltidsjob.

Også for at give lønmodtagere og selvstændige en mere retfærdig adgang til arbejdsløshedsforsikring foreslås det derfor, at ret til dagpenge skal kunne opnås efter 26 ugers medlemskab af en anerkendt arbejdsløshedskasse, samtidig med at arbejdskravet nedsættes fra de 52 uger til 26 uger for fuldtidsforsikrede og fra 34 uger til 17 uger for deltidsforsikrede.

Forslaget vil i øvrigt genskabe den situation, der var før den 1. januar 1996, hvor beskæftigelseskravet blev sat op fra 26 uger til 1 år for fuldtidsforsikrede og fra 17 til 34 uger for deltidsforsikrede.

Økonomiske konsekvenser for det offentlige

Forslaget må forventes at medføre, at flere på arbejdsmarkedet vælger at være arbejdsløshedsforsikrede. Det vil umiddelbart medføre en øget indtægt for staten i form af flere forsikringsbidrag fra a-kasserne. På sigt vil flere arbejdsløshedsforsikrede give flere ret til arbejdsløshedsdagpenge, hvilket vil være en udgift for staten. Til gengæld vil det offentlige (staten og kommunerne) for en del af disse arbejdsløshedsforsikrede spare udgifter til kontanthjælp i forbindelse med ledighed.

Samlet vurderer forslagsstillerne, at der vil blive tale om en nettoudgift (før skatteindtægter) på ca. 40-45 mio. kr. årligt.

Skriftlig fremsættelse

Eigil Andersen (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om forbedret ret til dagpenge for forsikrede ledige.

(Beslutningsforslag nr. B 169).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.